

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. IV. An supposita efficaci & absoluta intentione sinis, sinum tantum occurrat medium ad illum obtinendum, voluntas ad ejus electionem necessitetur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

id quod ex sua intrinseca bonitate æquale & indifferens est, Et in hoc magna latet æquivocatio & hallucinatio apud Adversarios: cum enim voluntas eligat illud objectum, quia vult, & ly quia possit dicere & causam efficientem, seu elicentem & causam objectivam, seu allicientem; existimant non requiri, quod libertas voluntatis se habeat ut ratio motiva & alliciens, sed sufficere quod se habeat ut effectiva & eliciens sine novo motivo. Nos verò dicimus utrumque desiderari, & non sufficere ut libertas voluntatis effectivè, seu elicitivè ad talem electionem concurrat, sed insuper requiri, quod objectivè seu motivè in eam influat: quia homo non inveniens in minori aut æquali bono quod moveat sufficienter ex meritis objecti, apprehendit & proponit voluntati pro motivo eligendi suam libertatem, seu placitum gratuitum, quod applicat huic objecto, & ex tali applicatione facit quod præmineat, & magis ponderet, magisque voluntatem alliciat & inclinet, quam aliud magis vel æquè bonum: unde licet tunc eligat id quod minus est bonum ex parte rei electæ in se, semper tamen eligat id quod est majus & convenientius ex parte motivi.

Objicies quartò: Voluntas non est minus libera in electione mediiorum, quam in finis intentione: Sed potest intendere finem minus bonum, relicto meliori, & præferre matrimonium, v.g. celibatui aut religioni, quæ est multò perfectior: unde S. Thomas qu. 23. de verit. art. 8. dicit quod *Non est per veritatem electionis, si homo in appetendo præferat minus bonum majori bono; non enim tenetur homo proficere meliora semper in operando*: Ergo etiam potest eligere minus bonum, relicto meliori.

Respondeo concessà Majori, negando Minorè: eadem enim est ratio de intentione finis, ac de electione mediiorum; unde licet ex duobus finibus possit quis velle illum, qui secundum se & materialiter deterior est, semper tamen vult illum, qui ex parte motivi seu dictaminis judicatur melior, aut convenientior subjecto illum intendenti. Ad D. Thomam dicendum est, illum in eo loco solum docere quod non tenentur homines semper eligere meliora, v.g. statum religionis, sed rectè possunt eligere minus bona, puta statum conjugalem: verum licet qui elegit tunc statum conjugalem, relinquat quod melius est in se & quod melius judicatur iudicio speculativò, scilicet religionem; elegit tamen quod iudicio practico judicat hic & nunc sibi esse magis conveniens, scilicet uxorem ducere.

Objicies ultimò: Deus de facto elegit minus bonum, relicto meliori: Ergo à fortiori id potest voluntas humana. Consequentia patet: tum quia nostra voluntas est quædam participatio voluntatis divinæ: tum etiam quia voluntas Dei magis inclinata est ad bonum, quam voluntas hominis. Antecedens verò probatur: Deus elegit istum mundum condere; potius quam alium, & tamen potuit alios mundos in infinitum istò præstantiores creare, ut docet D. Thomas 1. p. qu. 25. art. 6. Item Christus potuit perfectiora sacramenta instituire, perfectiores Apostolos eligere, & sic de cæteris: Ergo Deus potest eligere, & de facto elegit minus bonum & perfectum, relicto meliori & perfectiori.

Respondeo primò, concessò Antecedenti, negando Consequentiam & paritatem: quia ut docet D. Thomas 1. p. qu. 20. art. 2. hæc est dif-

ferentia inter voluntatem Dei & nostram, quod voluntas divina non supponit, sed ponit bonitatem in rebus quas diligit & elegit; unde non ideo illas eligit, quia sunt magis bonæ; sed potius ex dilectione & electione Dei, majorem vel minorem prout vult bonitatem participantem.

Adde quod, cum Deus in operibus ad extra intendat manifestationem suæ gloriæ, quæ magis relucet in hoc quod per media magis improporcionata attingat finem quem intendit, non mirum quod interdum eligat creaturas minus nobiles & perfectas, & media quæ ex se videntur minus apta ad finem obtinendum: sicut quando per homines pauperes, indoctos, & inermes, fidei subjecit Reges, Oratores, & Philosophos, ac mundum universum. Unde Apostolos 1. ad Cor. 1. *Quæ stulta sunt mundi elegit Deus, ut confundat sapientia, & infirma mundi elegit Deus, ut confundat fortia, &c.*

Secundò responderi potest, quod licet Deus non semper eligat aut faciat quod melius & convenientius est ex parte rei electæ, seu ex parte intrinsecæ bonitatis rei in se, bene tamen quod est melius ex parte motivi eligendi: quod motivum est sua libertas, seu placitum gratuitum suæ voluntatis, quod applicat objecto cui vult, & ex tali applicatione facit quod res in se minus bona, & perfecta entitativè, præmineat & in ordine eligibili præponderet meliori & perfectiori, ut antea exposuimus.

ARTICVLVS IV.

An supposita efficaci & absoluta intentione finis, si unum tantum occurrat medium ad illum obtinendum, voluntas ad ejus electionem necessitetur.

Artem negativam tenent Nominales, ut refert Suarez hic disp. 8. sect. 4. affirmativa tamen communis est apud Doctores tam domesticos, quam extraneos. Cum quibus.

Dico: Stante volitione efficaci finis necessariò sequitur electio medi, quod intellectus judicat esse unicum ad obtinendum finem. Ita colligitur ex D. Thoma hic artic. 6. ubi querit an homo eligat ex necessitate, & contra partem negativam, in cujus favorem absolutè concludit, objicit primò, sic se habere finem ad electionem, sicut principia ad conclusiones: ex principiis autem conclusionem necessariò moveri ad electionem: cui argumento respondet quod non semper ex principiis ex necessitate procedit conclusio, sed tunc solum quando principia non possunt esse vera non sit; & similiter non oportere quod semper ex fine insit homini necessitas ad eligendum ea quæ sunt ad finem, quia non omne quod est ad finem tale est, quod sine eo finis haberi non possit, aut si tale sit, non semper sub tali ratione consideratur. Quibus verbis insinuat Doctor Sanctus, quod si illud quod est ad finem sit tale, ut sine eo finis haberi non possit, debet necessariò eligi, supposità efficaci intentione finis. Unde 1. p. qu. 19. art. 3. sic ait: *Ea quæ sunt ad finem non necessariò volumus, volentes finem, nisi sine talia sine quibus finis esse non potest: sicut volumus cibum, volentes conservationem vite, & navem, volentes transire.*

51 Probatur etiam conclusio duplici ratione, A quam locis citatis indicat S. Doctor. Prima sic potest proponi: Sicut se habet notitia principiorum ad notitiam conclusionum, ita se habet intentio finis ad electionem mediorum: Sed impossibile est posita notitia principiorum, non sequi notitiam conclusionis, quæ cum ipsis habet necessariam connexionem, & cuius veritate non stante, nequit stare veritas principiorum: Ergo etiam impossibile est stare efficacem intentionem finis, & non sequi electionem unici medij, sine quo non potest acquiri

52 Secunda ratio est: voluntas non potest (volitione saltem absoluta & efficaci) velle impossibilia, ut supra ostendimus: Atqui si absolute & efficaciter indenderet finem, & tamen nollet eligere medium quod est unicum, & sine quo finis obtineri non potest, vellet volitione absoluta & efficaci aliquid impossibile, ut patet: Ergo non potest voluntas, supposita intentione efficaci finis, rejicere medium unicum, sed ad illud eligendum necessatur.

53 Confirmatur: Si voluntas posita intentione finis, unicum quod occurrit medium repudiare valeret, posset etiam simul efficaciter velle & nolle obtinere talem finem: Sed hoc dici nequit: Ergo &c. Sequela Majoris probatur: in primis enim finem illum efficaciter vellet, cum intentio non sit simplex affectus & complacentia in fine; sed volitio efficax illius. Non vellet autem illum efficaciter, quia efficax volitio finis est virtualiter illam continet. Unde Christus dicebat Ioan. 14. *Si quis diligit me (scilicet efficaciter) mandata mea servabit.* Et Matth. 19. *Si vis in vitam ingredi, serva mandata.* Item de eo qui pauperi non dat eleemosinam, quando ipsa est medium necessarium ad præceptum charitatis observandum, dicitur 1. Ioan. 3. *Quomodo caritas Dei manet in illo?*

54 Hæ rationes ostendunt, voluntatem ad electionem medij, quod intellectus iudicat esse unicum, necessitari non solum quantum ad specificationem, sed etiam quoad exercitium, pro eo saltem tempore, quod intellectus iudicat esse necessarium; ut electio exerceatur ad consecutionem finis: nam impossibile est quod intentio finis sit efficax, nisi in actu exercito inferat electionem mediorum, eo tempore quo finis debet executioni mandari: v. g. qui intendit cras flumen transire, & videt non posse nisi per pontem potest quidem volitionem talis medij suspendere usque ad tempus quo debet transire; sed cum instat hora transitus, non potest talis medij electionem non ponere.

55 Objicies contra hanc conclusionem: Si supposita efficaci intentione finis, homo ex necessitate eligeret medium, quod intellectus iudicat esse unicum, vel talis necessitas orietur ex fine, vel ex ipso medio? Neutrum dici potest: Ergo &c. Minor probatur: talis necessitas non potest peti ex fine, quia finis non movet efficacius ad eligendum medium, quam moveat ad se ipsum appetendum; cum non moveat ad amorem illius, nisi quia movet ad amorem sui: Sed finis particularis non movet voluntatem necessario ad amorem sui: Ergo nec ad electionem illius medij. Non potest etiam illa necessitas oriri ex ipso medio: Quia voluntas à nullo bono particulari & limitato necessitari potest: Sed medium illud, quamvis unicum, habet bonitatem fini-

tam & limitatam, cum nullam aliam habeat, præter bonitatem finis extrinsecè participatam, quam supponimus esse limitatam: Ergo, &c.

56 Respondeo necessitatem illam neque ex fine neque ex medio solitariè sumptis, sed ex necessaria connexionione medij cum fine ortum habere: sicut quando dicitur, *si Petrus currit, necessario movetur*, necessitas hujus illationis & consequentia, neque ex cursu, neque ex motu Petri, quæ sunt contingentia, provenit; sed ex connexionione necessaria quæ reperitur inter Antecedens & consequens, & inter motum Petri & ejus cursum. Potest etiam dici, hanc necessitatem provenire ex ipso medio, supposita efficaci intentione finis: quia licet medium, quando est unicum, non habeat omnem rationem boni simpliciter, habet tamen omnimodam utilitatem, quæ est bonitas medij, formaliter ut medium est: quare licet necessitatem omnimodam & absolutam inducere non possit, potest tamen causare necessitatem secundum quid, & hypotheticam; quæ libertati non præjudicat, ut communiter docent Theologi. Unde electio hujus medij potest esse meritoria, vel culpabilis, ut patet tum in eo qui ex efficaci intentione salutaris eligit observantiam præceptorum, quæ est unicum & necessarium medium ad vitam æternam consequendam; juxta illud Christi Matth. 19. *Si vis in vitam ingredi, serva mandata.* Tum etiam in illo qui habens intentionem efficacem obtinendi sanitatem, audit à medico unicum medium ad eam consequendam esse accessum ad non suam; talis enim, eligendo illud medium, peccat mortaliter.

DISPUTATIO X.

De Consilio & Consensu.

Ad questionem 14. & 15. Divi Thomæ.

D EPLICATA natura electionis differit. S. Doctor de duplici actu, qui ad illam præquiritur, consilio scilicet, qui eam dirigit ac regulat, & consensu, qui est approbatio sive complacentia de ipsorum inventione & utilitate. Pauca autem circa hos duos actus dicenda occurrunt unde utrumque hac disputatione complectemur.

ARTICVLVS I.

Verum Consilium formaliter sit sola inquisitio rationis, vel etiam iudicium seu sententiam intellectus includat?

S. I.

Quibusdam præmissis difficultas proponitur & resolvitur.

NOTANDVM primò quod sicut in syllogismo duo sunt, præmissæ scilicet & conclusio: ita in consilio, quod est quidam ratio practice discursus, & veluti quidam syllogismus prudentia, duo præcipue actus intellectus interveniunt; inquisitio scilicet mediorum, quæ